

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:

"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

במפרשים

י"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.נ.שדה-גת * טל': 08-8616173 * פקס: 08-8616174

שנת תשע"ט

פרשת תזריע

א. כלי יקר.

פרק יב, פסוק ב' :

הזהר הקדוש (פנחס רמ"ג) ולזה כשיעביר ה' רוח
השמאה מן הארץ דכתיב (זכרה י"ג) ואת רוח
וגו' מן הארץ לרמו גם בחינת הארץ עצמה ואז
תוציא הארץ גלוסקאות, פרוש אין צריך לאחד
מעשרה מלאכות אלא הארץ מעצמה תוציא
גלוסקאות לחם שאין צריך מכשירים, ולזה
נתפון רבי עקיבא בהוראת שבליים וגלוסקאות
כי היא הסבה והוא הטעם ללדת הערל שבחינת
הרע אשר דבקה בנפש אדם הראשון טמאתה
מלאה ארץ ולזה הגם שהאדם בזמן שהוא
מוליד הוא מהול אף על פי כן בחינת כחות
המהיות נרע אשר בו נוצר הנלד מציאותם הוא
מתולדות הארץ כי יגדל האדם מגדוליה
ומגדולי גדוליה ומהם יתכונן בו תכונת החושב
והמעשה, ולצד שכל גדולין אלו מהארץ אשר
צמחה יעידו למו שמלאים בחינת הרע בכמה
הדרגות שבין הגלוסקאות לשבליים ואשר על
כן הוצע שממנו יצירת הנלד לא יצא מבחינה זו
ולזה יצא הנלד צרל בשור. ושאלת טורנוסרופוס
שניה אם ה' חפץ במילה למה אינו יוצא מהול,
שאלתו הוא לצד שהוא חסר דיעת רוחניות
וחשב כי תכלית מעשה המילה הוא מה שנוצרה
לעינים בגוף לא שיש דבר בפנימיות:

אכן אשפילך בדבר האלהים, לפי מה שקדם
לנו מדבריהם כי בחינת הערלה היא
בחינת הרע, כי מעשה הערלה הוא נגיד על
בחינות נעלמות, כי כל הגוף אינו אלא נרתיק
לנפש והנרתיק יודיע את מה שבתוכו, ואמר ה'
כי ישראל כשימולו הערלה הגה הם משללים
מבחינת הרעה שהערלה סימן לה, מה שאין כן
אמות העולם שכל נפשו היא בחינת הרע
שהיא הערלה, והוא מה שרמו באומרו (זרמיה
ט') כי כל הגוים צרלים, ודבר ידוע כי בריאת
אדם הראשון היתה בריאה תמה בבחינת
הקדושה משללת מכל רע, ולזה לא היתה
בתכונתו בחינת הערלה, ובסבת החטא משך
בערלתו (פנהרין ל"ח:), ונולדה בו בחינת
הערלה, ונגם נמשך מזה שליטת השמאה באשה
והוא דם נדותה כי הוא זה סבת היותו כמאמרם
ז"ל (ערובין ק': תבוח י'): גם באמצעות חטא
האדם נזרע זרע רע בכל ממשלתו ותוציא
הארץ פריה בקלפות רבות, וזה לך האות כי אין
אדם יכול להנות מהחשה עד עשות בה
מלאכות רבות מלפניה ומאחריה במספר עשרה
הלא המה סדורים בפרק כלל גדול אמרו בשבת
(דף ע"ג:) עד האופה, כנגד עשרה קלות
שנתקלה האדמה כאמור בדבריהם ז"ל בספר

מלות

1. פרשנו מצפה כאן הספר רציוני כללי, איך זה שייך לפסוקנו?
2. מהי הצרפה לדעתנו ולמה היא נוצרה?
3. מה בדיוק קרה באדם הראשון?
4. למה האויים צרפים?
5. איך פרשנו מפרש צנין אידול התבואה וצוית "גלוסקאות"?
6. למה שאלתו של טורנוסרופוס לא היתה במקומה?
7. מה אמר כן הוא "מצפה המילה"?

תזריע

פרק יב', פסוק ג': ... ויש במילה לדעתי עוד ענין אחר חשוב מאד, והוא שיהו, כל בעלי ההשקפה הזו, כלומר, סוברי יחוד השם, להם אות אחד גופני הכוללם. וידוע גם ערך האהבה והעזרה המתפתחים בין בני אדם אשר כולם באות אחד. והוא כעין הברית והמבטח.. וכן המילה הזו היא הברית אשר כרת אברהם אבינו על הדעה ביחוד השם, וכך כל הנמול הרי הוא נכנס בברית אברהם ומתחייב בבריתו להיות בדעה על היחוד, להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך... וטעם שהמילה בגיל הקטנות שהקטן מעמדו קל אצל הוריו בזמן לידתו כי עד כה טרם התחזקה הצורה במדמה הגורמת לאהבתו אצל הוריו, ואלו נשאר שנתיים או שלוש היה זה גורם לביטול המילה מחמת חמלת האב ואהבתו אותו, ובפרט אצל האב שהוא המצווה במצוה זו.

מ"נ ג', מ"ט

אלף

1. הרמב"ם - לאחר הסברו את מצוות המילה מוסיף טעם רציוני-לאומי, התוכף להסבירו?
2. מה לדעתך מביאו לכך?
3. למה לזה "ברית אברהם"?
4. למה נצטית המילה כפי צצור כל כך?

* * *

ג. תוספת ברכה.

כימי נדת דותה (י"ב ב')

פרק יב' פסוק ב':

ברש"י באו שני פירושים למלת דותה, האחד כמו זיבתה (זה יתבאר במאמר הבא), והשני מלשון מדוה וחולי "שאינ אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואבריה כבדים עליה", עכ"ל רש"י. ועל דרך דרש אגדי אפשר לקיים שני הפירושים שלא יסתרו זה את זה ויהיו שניהם קיימים, וזה אחר שתי הקדמות יסודיות. האחת, מה שאמרו בעירובין (ק' ב') על הפסוק דפרשה בראשית (ג' ט"ז) בקללת חוה, הרבה ארבה, אלו שני טיפי דמים, דם נדה ודם בתולים. והנה עונשה זה הנחילה לכל בנותיה לדורות, כמו יתר העונשים שלה, כמבואר בקרא, וכמו שכתב הרמב"ן בפרשה בראשית (ב' כ"ד) דכל רגשי הטבע שקוננו בלב אדם הראשון נוטעו ממנו בכל מין האדם עד עולם, ומובן, כי הטבעיות המיוחדת לנשים הנחילה להן חוה. וההקדמה השניה, היא מה שאמרו במס' סוטה (י"ב א'). דזה שהנחילה חוה יסודי הקללות הטבעיות למין הנשים הוא רק לסתם נשים, אבל נשים צדקניות לא נחלו קללות אלה, וכך הוא לשון הגמרא שם "נשים צדקניות לא היו בפתקה של חוה", ופירש"י, בפתקה של חוה, בגזר דין שלה ושטר גזירת קללתה בעצבון והריון, עכ"ל.

אלף

1. מה הן שתי תשובות רש"י להסבר מלה זו?
2. איך יתכן לקיים שני פירושים אלה יחד?
3. למה נצטנו הנשים ככל זה?
4. מי ככל זאת לכך להאמץ מכך?

* * *

ד. באור יש"ר.

פרק יב' פסוקים ג'-ז':

השמיני. אם הכונה על יום של כ"ד שעות, היה די לומר ובשמיני, שהרי לפניו כתוב וטמאה שבעת ימים, עכשיו שאמר וביום השמיני פונתו על עת האור ביום ולא בלילה, וידענו שדוחה שבת: ימול. האז או המוהל: בשר ערלתו. הכשר שיש עליו ערלה, יחתוך הערלה המכסה אותו: (ד) תשב בדמי טהרה. אינן כשבעת ימים ראשונים שהן כימי נדה, ואסורה לבעלה, ומטמאה במגע ובמושג, כי ל"ג ימים הללו הן דמי טהרה, הדמים שמתהר צהן, שהיא מותרת לבעלה אחרי שטבלה מלידתה, אבל ככל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת הימים האלו: תשב.

לשון עכבה כמו ותשבו בקדש, כלומר תמתין עוד הימים האלה מליגע בקדש וליכנס למקדש: בדמי טהרה. לא מפיק ה"א, והוא שם דבר כמו טוהר: ימי טהרה. מפיק ה"א, ימי טוהר שלה: בבל קדש. ק"ק וקדשים קלים ותרומה, ומותרת צמעה: (ה) שבעים בנדתה. בלאתן שני שבעות תהיה טומאתה כטומאת הכדה בשבעת ימי נדתה, אבל מכאן ואילך טהורה לבעלה כל ס"ו ימים: תשב על דמי טהרה. תשמר מקדש וממקדש, וטעם מספר ימים הללו הם גזרת מלך: (ו) לבן או לבת. הלמ"ד הוא למ"ד הכללי, בין ימים השייכים לבן ובין ימים השייכים לבת: אל פתח אהל מועד. בעזרת נשים, לא בעזרת ישראל כי מחוסר כפורים חסור ליכנס למחנה שכינה: (ז) וטהרה. ע"י הכפרה הזאת תטהר ממקור דמיה ליגע בקדש וליכנס למקדש:

אלות

1. איק פרשנו לוא? כאן כי האילה חייבת להיות כיוט לא בלילה והיא דוחה שבת?
2. איק פרשנו מסביר את פסוקים ד', ה'?
3. מה קושי אפשרי מצא פרשנו בפסוק ו' ואיק הוא מסביר?
4. מה חידוש בפירושו את פסוק ז'?

* * *

ה. המהר"ל מפראג עם פירוש הרב זלצר.

פרק יג' פסוק ט': "נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן"

(ויקרא י"ג ט')
"כל הנגעים אדם רואה חרץ מנגעי עצמו (שנאמר והובא אל הכהן - אל כהן אחר)"
(נגעים ב, ה').

הכרת חסרוננו היא מעלתנו

אדם שנפטר מן העולם לא יחוש במכה או בפגיעה. שהרי מי שמת חסר רגש הוא ולא יחוש בשום חסרון בעצמו.
רק אדם חי חש בנגיעה, בחתך או בכל חסרון גופני אחר.
וכך גם בעולם הרוח. אדם החש בחסרונותיו הרוחניים השכליים והתכונתיים, למעלה יחשב לו הדבר, כמעלת החי על המת. אדם שאינו חש בחסרונותיו וחושב עצמו למושלם בשכל ובמידות זה עצמו חסרונו שהרי חסר תחושה עצמית הוא ודומה למת שאינו מרגיש את עצמו.
על מעלתה של ראיית נגעי עצמו כותב המהר"ל:

זה תכלית המדריגה העליונה בדורותינו (-המדרגה הגבוהה ביותר בדורנו) הכרת חסרוננו מן המעלה (-הכרת חסרונם של מעלות טובות אצלנו) ובוזה (-בהגשמת תכלית זו) יש לנו קירוב אל מעלת השכל. לא כאשר (אנו) חושבים עצמנו (-לא כמו שאנו חושבים את עצמנו ל) שלמי השכל, שזהו (-שלימות זו) רחוק ממנו לגמרי (-רחוקה מאתנו לגמרי). כי (-כמו ש) בשר החי הוא מרגיש באיזמל (החותכו) ובשר המת אינו מרגיש באיזמל וזה (-והסיבה היא) כי במה שאין לו חיים (-למת לכן) לא ירגיש בחסרון כלל.
נמצא כי הכרת חסרוננו (-הכרת חסרונותינו) הוא המדריגה (החשובה כמדריגת החי על המת) אשר יש לנו. אבל כאשר אנחנו בלתי יודעים ומרגישים כלל (בחסרונותינו) זהו (-זה בגלל) גודל החסרון בחכמה שהוא (-שנמצא) אצלנו.
(באר הגולה ע' י')

אלות:

1. התוכף לנחש למה פרשנו מכניס דוקא כאן את רציונו הכדוף על מצלות ישראל?
2. למה מבטא החסרון את המצלות?
3. איך המשפט החי והמת שייק לכאן?
4. מהו מוסר ההשכל שפרשנו רוצה ללמדנו כאן?

****